

УДК 351.72:336.1
JEL: E58; G21
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-10-276-285>

ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ ЛІКВІДНОСТІ БАНКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

©2023 РЯБУШКА Л. Б., ПІГУЛЬ Н. Г., БАТАНІН В. Д.

УДК 351.72:336.1
JEL: E58; G21

Рябушка Л. Б., Пігуль Н. Г., Батанін В. Д. Особливості регулювання ліквідності банків в умовах воєнного стану

Метою дослідження є систематизація методичних підходів до управління ліквідності банків у період надзвичайної волатильності в умовах війни, заходів Національного банку України у сфері нагляду та регулювання ліквідності окремих банків. Стійкість банківської системи, її ліквідність, здатність виконувати основні функції набуває надзвичайного значення в умовах воєнного стану. Належне розв'язання питань з регулювання ліквідності банків для формування стійких джерел фінансування є підґрунтям розширення кредитування, особливо важливого в умовах значних руйнувань майна держави, підприємств, населення. У поточних воєнних умовах банки України мають підтримувати належну ліквідність, залишатися платоспроможними, водночас кредитуючи клієнтів. Реалізація нагляду та регулювання у сфері забезпечення ліквідності банків ускладнюється тим, що до традиційних факторів впливу на неї додалися специфічні фактори війни, що спричинили різке падіння економічної активності та ВВП, вилучення коштів з рахунків, панічні настрої щодо курсу національної валюти, значне зниження попиту на фінансові послуги, перебої в роботі платіжних систем у часи блекаутів, зміни у фінансовому моніторингу у зв'язку зі значним розширенням санкційних списків та припиненням обслуговування резидентів країни-агресора. Тому банкам України необхідно використовувати антикризові інструменти управління ліквідністю (з урахуванням регуляторного поля), які мають адаптивний характер і враховують всю сукупність зовнішніх факторів впливу на життєздатну бізнес-модель банківської діяльності в умовах воєнного стану. Надзвичайно важливим залишаються подальші дослідження факторів впливу на ліквідність банку, систематизації елементів процесу нагляду та регулювання ліквідності банку, методів та відповідного інструментарію в умовах воєнного стану.

Ключові слова: регулювання, нагляд, ризики, ліквідність, банки, оцінювання, воєнний стан.

Рис.: 8. **Бібл.:** 20.

Рябушка Людмила Борисівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансових технологій і підприємництва, Сумський державний університет (вул. Римського-Корсакова, 2, Суми, 40007, Україна)

E-mail: l.riabushka@biem.sumdu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8597-6819>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/P-3887-2014>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56447124500>

Пігуль Наталія Георгіївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансових технологій і підприємництва, Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту Сумського державного університету (вул. Харківська, 116, Суми, 40007, Україна)

E-mail: n.pihul@biem.sumdu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9090-1763>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/U-8989-2018>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56781559800>

Батанін Владислав Дмитрович – студент, Сумський державний університет (вул. Римського-Корсакова, 2, Суми, 40007, Україна)

E-mail: imvladiss@gmail.com

UDC 351.72:336.1
JEL: E58; G21

Riabushka L. B., Pihul N. G., Batanin V. D. Peculiarities of Bank Liquidity Regulation under Martial Law

The purpose of the study is to systematize methodical approaches to managing the liquidity of banks during the period of extreme volatility in the conditions of war, measures of the National Bank of Ukraine in the field of supervision and regulation of the liquidity of individual banks. The stability of the banking system, its liquidity, and the ability to perform basic functions are of utmost importance under martial law. Correct resolution of issues related to the regulation of banks' liquidity for the formation of sustainable sources of funding is the basis for expanding lending, which is especially important in the context of significant destruction of the State-owned property, property of enterprises and the population. In the current wartime conditions, Ukrainian banks must maintain adequate liquidity, remain solvent, while lending to customers. The implementation of supervision and regulation in the field of ensuring the bank liquidity is complicated by the matter that the traditional factors influencing it were supplemented by specific factors of war, which caused a sharp drop in economic activity and GDP, withdrawal of funds from accounts, panic about the national currency exchange rate, a significant decrease in demand for financial services, interruptions in the operation of payment systems during blackouts, changes in financial monitoring resulting in a significant expansion of sanctions lists and termination of servicing residents of the aggressor country. Therefore, Ukrainian banks need to use anti-crisis liquidity management instruments (taking into account the regulatory field), which are adaptive in nature and take into account the totality of external factors influencing a viable banking business model under martial law. Further research on the factors influencing the bank's liquidity, systematization of elements of the process of supervision and regulation of the bank's liquidity, methods and relevant instrumentarium under martial law remain extremely important.

Keywords: regulation, supervision, risks, liquidity, banks, assessment, martial law.

Fig.: 8. **Bibl.:** 20.

Riabushka Liudmyla B. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Financial Technologies and Entrepreneurship, Sumy State University (2 Rymkoho-Korsakova Str., Sumy, 40007, Ukraine)

E-mail: l.riabushka@biem.sumdu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8597-6819>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/P-3887-2014>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56447124500>

В умовах повномасштабної війни великого значення набуває стійкість банківської системи, її ліквідність, здатність виконувати основні функції. Належне розв'язання питань з формування стійких джерел фондування є підґрунтям розширення кредитування, особливо важливого в умовах значних руйнувань майна держави, підприємств, населення. У поточних воєнних умовах банки України мають підтримувати належну ліквідність, залишатися платоспроможними, одночасно кредитуючи клієнтів. Реалізація нагляду та регулювання у сфері забезпечення ліквідності банків ускладнюється тим, що до традиційних факторів впливу на неї додалися специфічні фактори війни, що спричинили:

- ✦ різке падіння економічної активності та ВВП;
- ✦ вилучення коштів з рахунків;
- ✦ панічні настрої щодо курсу національної валюти;
- ✦ значне зниження попиту на фінансові послуги;
- ✦ перебої в роботі платіжних систем під час блекаутів;
- ✦ зміни у фінансовому моніторингу у зв'язку зі значним розширенням санаційних списків та припинення обслуговування резидентів країни-агресора.

Тому банкам України необхідно використовувати антикризові інструменти з урахуванням регуляторного поля щодо управління ліквідністю, що мають адаптивний характер і враховують всю сукупність зовнішніх факторів впливу на життєздатну бізнес-модель банківської діяльності в умовах воєнного стану.

Проблеми нагляду та регулювання ліквідності банків (у тому числі визначення сутності, структури, класифікації, інструментів, факторів впливу) досліджувалися в роботах різних авторів. Серед публікацій останніх років слід виділити наукові напрацювання таких учених, як: Б. Данилишин [4], Ю. Ребрик [16], В. Коваленко [6], У. Грудзевич, Н. Дребот [3]. Багато матеріалів з цієї тематики опублікували практики та експерти: Ю. Гелетій [1], А. Пишний [2], К. Рожкова [17], К. Шевченко [20] та інші. Проте, незважаючи на суттєві наукові результати зазначених вище авторів, жоден з них не досліджував управління ліквідністю банківської системи в умовах війни. Тому і головний регулятор, і банки змушені напрацьовувати сучасний унікальний досвід щодо управління ліквідністю банківської системи загалом на тлі існуючої теоретико-методичної та практичної бази.

Метою статті є систематизація методичних підходів до регулювання ліквідності банків у період надзвичайної волатильності в умовах війни, систематизації заходів НБУ у сфері нагляду та регулювання ліквідності банків.

Надзвичайно важливим залишаються подальші дослідження факторів впливу на ліквідність банку, систематизації елементів процесу нагляду та регулювання ліквідності банку, методів та відповідного інструментарію в умовах воєнного стану.

Забезпечення стійкості банківської системи, особливо в умовах значних руйнувань майна громадян, підприємств, держави, лежить у площині регуляторних заходів, зокрема для контролю за ліквідністю (підвищення вимог до обов'язкового резервування; підвищення облікової ставки (до 25%, з 27 жовтня 2023 р. до 16%), що впливає на високі ставки за депозитними сертифікатами НБУ; незастосування заходів впливу за порушення економічних нормативів ліквідності та капіталу (якщо вони були викликані наслідками війни); впровадження нового порядку тендерів з підтримання ліквідності банків та визначення параметрів операцій з рефінансування.

Банк може втратити ліквідність, якщо він зазнає раптових неочікуваних відтоків готівки через зняття великих депозитів, великих виплат кредитів, неочікуваних ринкових змін або кристалізації умовних зобов'язань. Іншою причиною може бути подія, через яку контрагенти уникають торгівлі з банком або кредитування банку. Банк також піддається ризику ліквідності, якщо ринки, від яких він залежить, зазнають втрати ліквідності. Тому в нормативному полі регулювання ліквідності банку завжди пов'язано з наглядом ризику ліквідності. Різні численні класифікації ризиків банків містять розмаїття видів, часто не узгоджених між собою. Але ризик ліквідності, на переконливу думку науковців, залишається одним із ключових для діяльності банку. Так, на *рис. 1* і *рис. 2* наведено визначення ліквідності та ризику ліквідності (РЛ) за нормативними документами в Україні [5; 12] і за визначеннями різних авторів [3; 6; 11; 15–18].

Отже, окрім визначень, що дає в нормативних актах український регулятор, є ще безліч точок зору на економічну сутність ліквідності. Узагальнення їх призводить до виділення чотирьох основних підходів (див. *рис. 2*). РЛ характеризується спіральний ефек-

**Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні:
постанова Правління Національного банку України від 28.08.2001 р. № 368**

- **Ліквідність банку** – це здатність банку забезпечити своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань, яка визначається збалансованістю між строками і сумами погашення розміщених активів та строками і сумами виконання зобов'язань банку, а також строками і сумами інших джерел і напрямів використання коштів (надання кредитів, інші витрати).
- **Ризик ліквідності** – ризик недостатності надходжень грошових коштів для покриття їх відпливу, тобто ризику того, що банк не зможе розрахуватися в строк за власними зобов'язаннями у зв'язку з неможливістю за певних умов швидкої конверсії фінансових активів у платіжні засоби без суттєвих втрат

**Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах:
постанова Правління Національного банку України від 11.06.2018 № 64**

- **Ризик ліквідності** – імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок неспроможності банку забезпечувати фінансування зростання активів та/або виконання своїх зобов'язань у належні строки

Рис. 1. Визначення ліквідності та її ризику в нормативних актах НБУ

Джерело: сформовано за [5; 12].

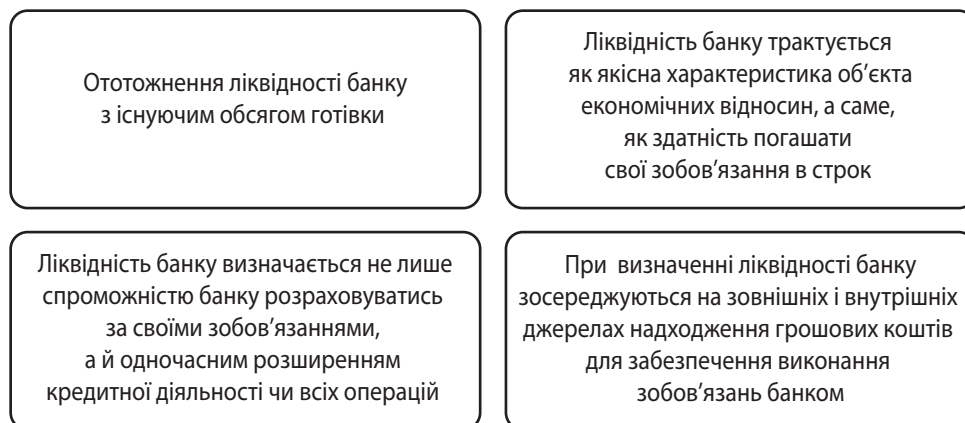

Рис. 2. Систематизація наукових поглядів щодо визначення економічного змісту ліквідності банку

Джерело: сформовано за [3; 6; 11; 15–18].

том і має тенденцію поєднувати інші ризики, такі як кредитний ризик і ринковий ризик. Тому банківські регулятори багато уваги приділяють саме нагляду та регулюванню РЛ. В Україні Нацбанк у 2018 р. встановив основні принципи організації ефективної системи управління РЛ [12]. Банк, будуючи таку систему, має забезпечити як у звичайних, так і у стресових ситуаціях підтримання достатнього рівня ліквідності. Відповідно до вимог НБУ щорічно кожен банк має розробити / переглянути Політику управління РЛ, а також порядки та процедури управління ним. Це робиться для забезпечення їх відповідності рівню ризик-апетиту до РЛ, а також задля оцінки ефективності.

Складові Політики управління РЛ наведено на рис. 3. Порядок і процедури управління РЛ повинні містити елементи, зазначені на рис. 4. Умови реалізації політики управління РЛ обумовлюють важливість формування банком мінімального переліку кількіс-

них показників ризик-апетиту до РЛ. Так, перелік має обов'язково включати необхідний для виконання банком власних зобов'язань під час стресової ситуації, обсяг високоякісних ліквідних активів та тривалість періоду повного виконання таких зобов'язань без залучення кредитів від НБУ для екстреної підтримки ліквідності.

Зазначені регуляції були встановлені для банків України ще задовго до початку повномасштабної війни. Жодна країна світу за останні 75 років не переживала такого обсягу військової агресії. Тому всі історичні стресові сценарії (поведінки клієнтів та контрагентів банку, економічних агентів, самого банку), зрозуміло, не підходять для сучасної ситуації воєнного стану. Повна невизначеність, небачена волатильність – ось що характеризує все економічне життя в Україні наразі. Внаслідок стресових подій та

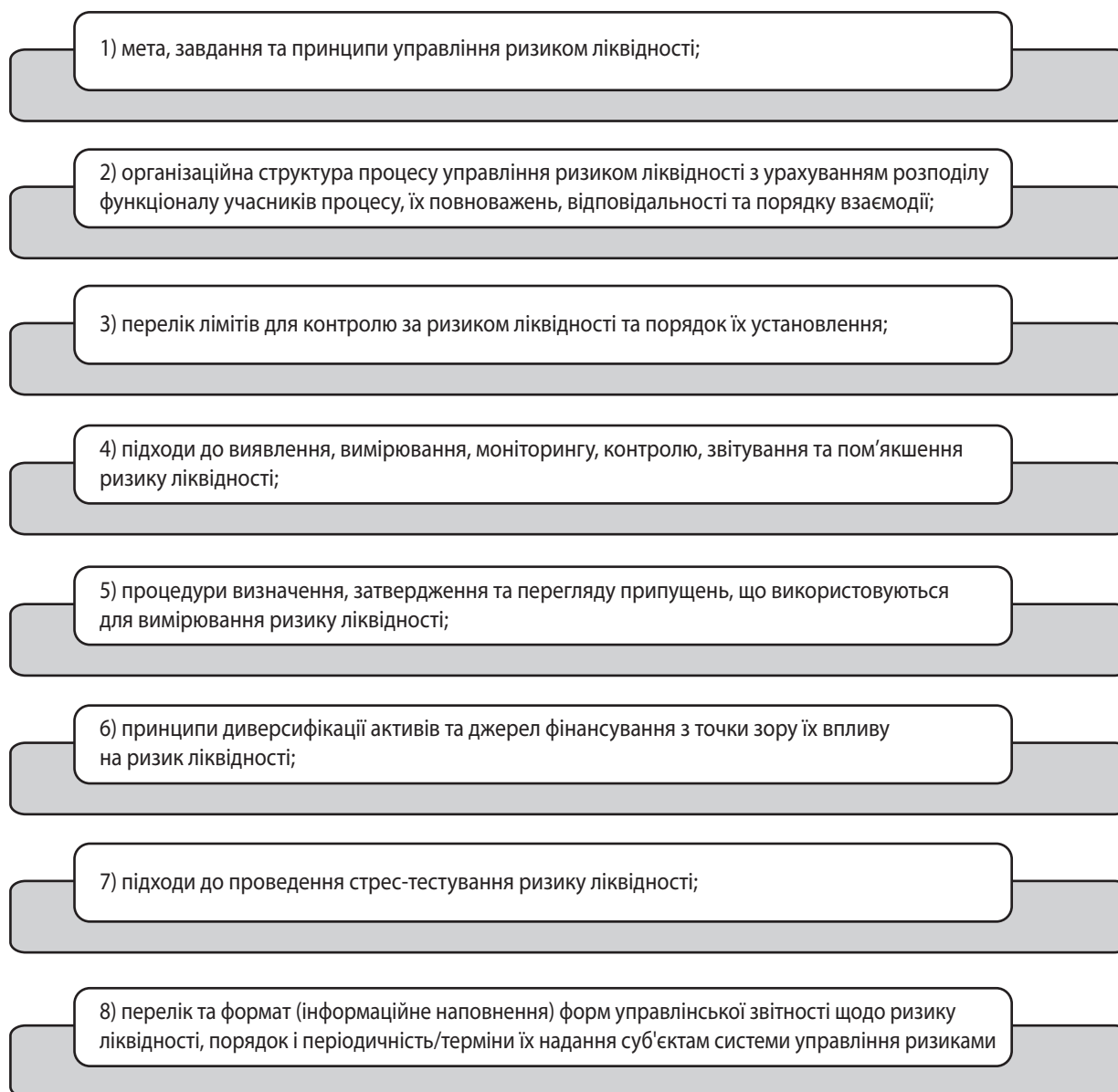

Рис. 3. Обов'язкові складові політики управління РЛ

поточних ситуацій, що відбуваються на ринку, ліквідність банку може суттєво та різко погіршитися.

Тому аналіз РЛ, факторів, що впливають на ліквідність банку в таких надзвичайних обставинах, і визначає необхідність дослідження особливостей її регулювання в умовах воєнного стану.

Слід зазначити, що як у науковому полі, так і в практичній діяльності систематизації факторів, що впливають на ліквідність банку (внутрішні, зовнішні, прямі, непрямі, ймовірності, наслідків та ін.) приділяли значну увагу. Фактори, що мають різні рівні впливу на РЛ, наведено на *рис. 5*.

Внутрішні фактори, що впливають на його ліквідність, банк може самостійно регулювати. А от зовнішні – може тільки враховувати у своїй діяльності або прогнозувати (за можливості). Незважаючи на те, що війна в Україні тривала з 2014 р., до сценарію стрес-тестування ліквідності цей чинник не заклада-

ли. Зрозуміло, що вплив війни на діяльність банків в Україні (у т. ч. на ліквідність) не можна було передбачити точно, і наймасштабніша за останні десятиліття війна, ще не закінчившись, уже нанесла колосальні збитки економіці, банківському сектору, підприємствам реального сектора, населенню.

Уся вітчизняна банківська система на даний час перебуває у виключно стресовій ситуації, пов'язаній із військовою агресією російської федерації. Надзвичайно великі людські жертви, втрати майна, руйнування інфраструктури, підприємств, інші чинники справили свій негативний вплив і на ліквідність банків нашої країни. Як приклад, на *рис. 6* наведено динаміку ключових наглядових показників для шести банків: двох найбільших державних (АТ «Ощадбанк» та АТ КБ «ПриватБанк»), а також для контрасту – чотирьох невеликих приватних з

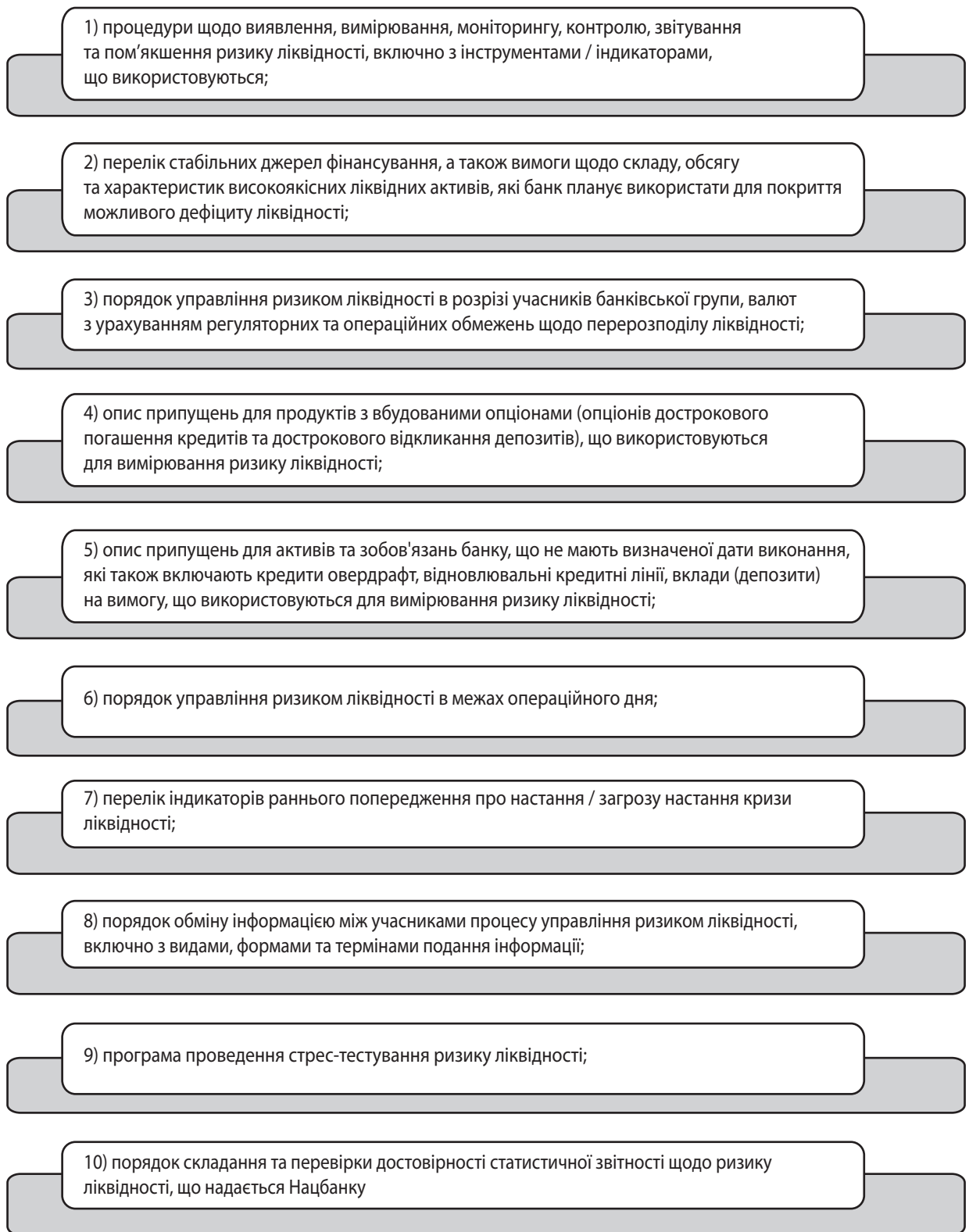

Рис. 4. Обов'язкові складові процедури управління РЛ

порушеннями економічних нормативів (АТ «Комінвестбанк», АТ «Альпарі Банк», АТ «Айбокс Банк», АТ «Банк Форвард») [19]. Цікавим фактом є те, що абсолютна більшість банків не просто виконувала нормативні значення, але й значно їх перевищувала. Тобто спостерігався надлишок ліквідності. Помітно,

що із шести банків (див. рис. 6) у двох (АТ «Банк Форвард» та АТ «Айбокс Банк») спостерігалось невиконання нормативів та поступове погіршення ситуації; в АТ «Комінвестбанк» також були разові випадки невиконання. Також слід відзначити, що 07.03.2023 р. Нацбанком були прийняті рішення відкликати бан-

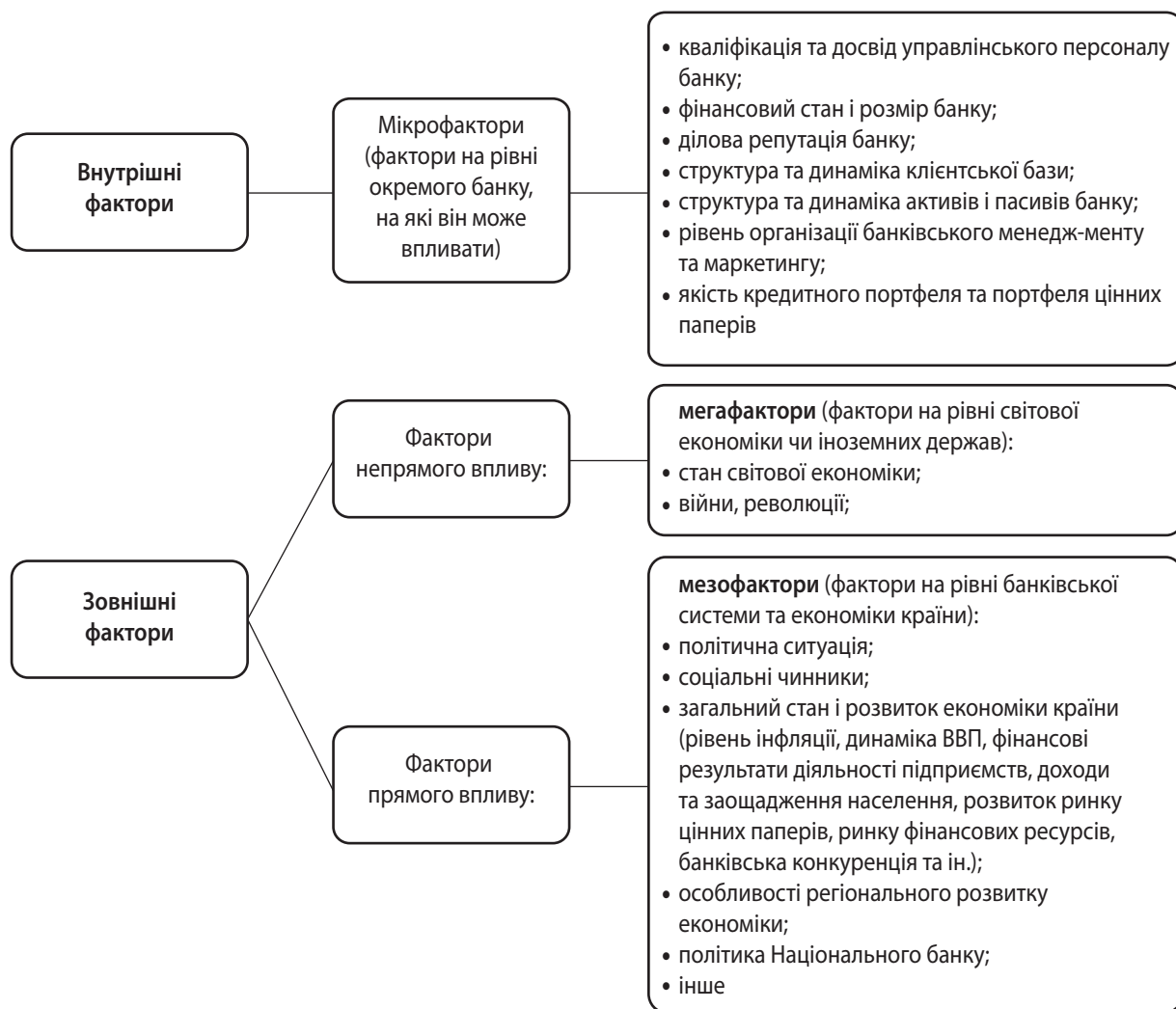

Рис. 5. Фактори впливу на ліквідність банку

Джерело: сформовано на основі [16; 18].

ківські ліцензії та ліквідувати АТ «Банк Форвард» та АТ «Айбокс Банк». АТ «Банк Форвард» віднесено до категорії неплатоспроможних у зв'язку з неприведенням своєї діяльності у відповідність до вимог законодавства України та нормативно-правових актів Нацбанку після віднесення його до категорії проблемних. АТ «Айбокс Банк» у зв'язку із систематичним порушенням ним вимог законодавства у сфері запобігання та легалізації доходів та низки заходів впливу, що передували ліквідації. Отже, із початком війни в більшості банків спостерігалось перевищення ліміту ліквідності (особливо в системних банках), а окремі маленькі банки мали її нестачу: LCR_{вв} – норматив коефіцієнта покриття ліквідністю за всіма валютами $\geq 100\%$; LCR_{ів} – норматив коефіцієнта покриття ліквідності в іноземній валюті $\geq 100\%$; NSFR – норматив коефіцієнта чистого стабільного фінансування, $\geq 90\%$, а з 01.04.2023 р. $\geq 100\%$; статистика не велася на 01.03.2022, 01.04.2022, 01.05.2022 рр.

До традиційних факторів впливу на ліквідність банку додалися специфічні фактори війни: різке па-

діння економічної активності / ВВП; паніка на депозитному ринку; масове вилучення коштів юридичних і фізичних осіб з банків; панічні настрої щодо курсу національної валюти; введення Нацбанком фіксованого валютного курсу; кредитні втрати банків; суттєве зменшення кредитного попиту через падіння економіки та перебої в енергопостачанні; значне зниження попиту на фінансові послуги; перебої в роботі платіжних систем через часті блекаути; зміни у фінансовому моніторингу у зв'язку зі значним розширенням санкційних списків та припиненням обслуговування резидентів росії та білорусі; та багато іншого. Водночас до операційно збиткових банків та банків, що порушують нормативні вимоги до капіталу (якщо вони викликані наслідками війни), поки що не застосовуються заходи впливу з боку Нацбанку. Загальний обсяг операцій регулятора щодо регулювання ліквідності банків з початку повномасштабного вторгнення російської федерації та на поточну дату (жовтень 2023 р.) наведено на *рис. 7*.

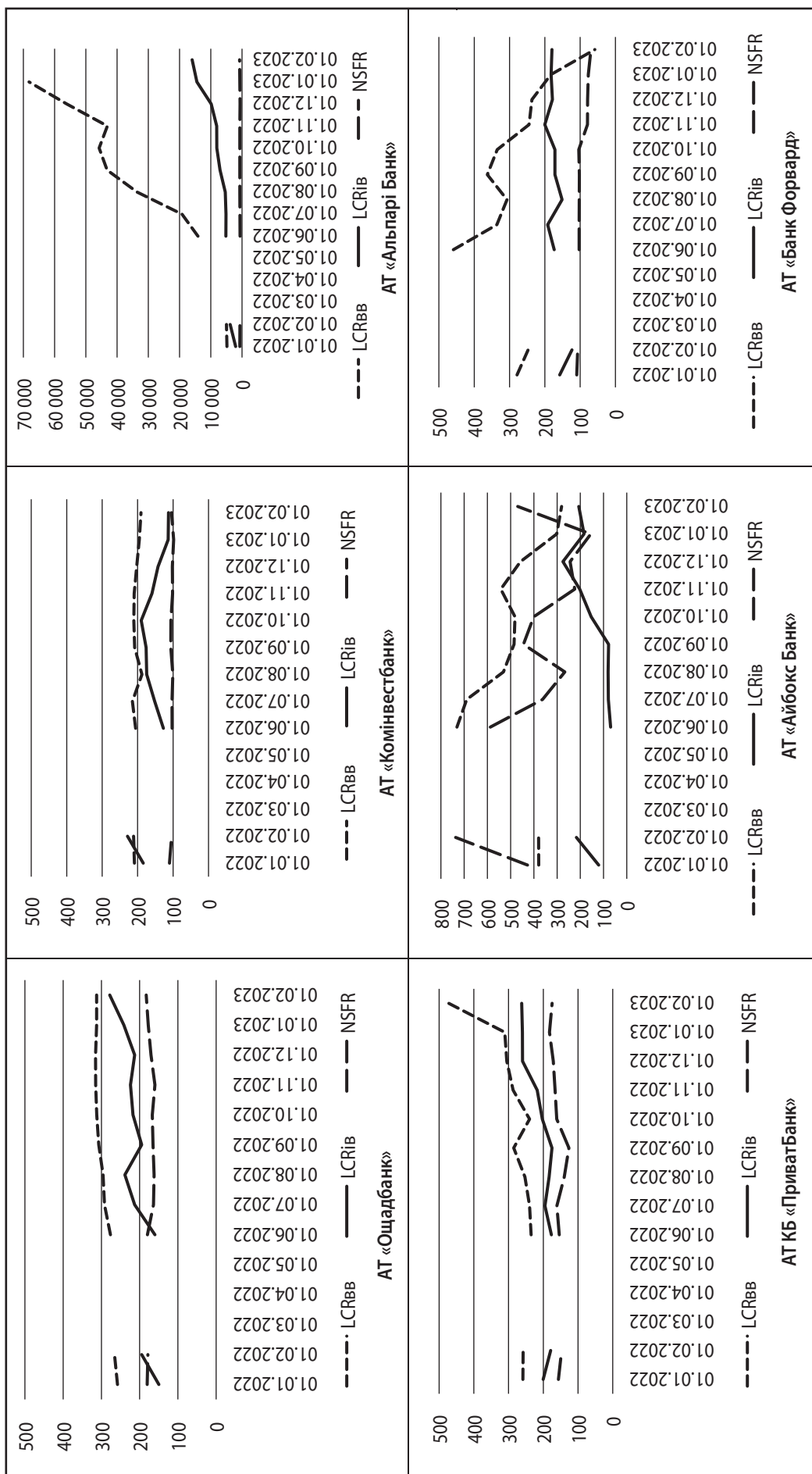

Рис. 6. Показники LCRw, LCRiv, NSFR за період 01.01.2022–01.02.2023 рр. (фрагмент)

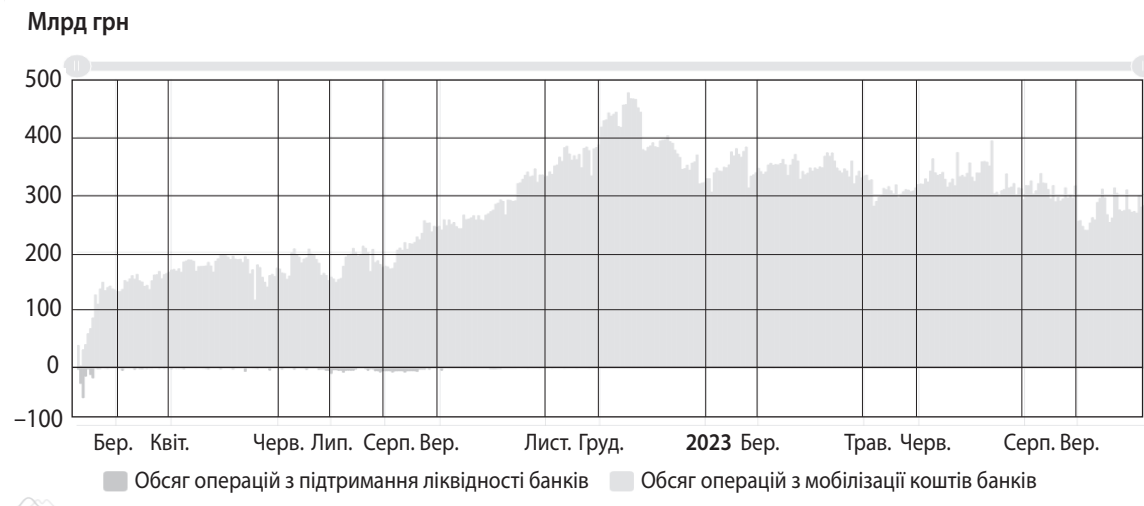

Рис. 7. Обсяг операцій НБУ з регулювання ліквідності банків за період воєнного стану [10]

Після стабілізації економіки регулятор очікує, що відновиться і банківська діяльність. Тоді планується проведення аналізу якості активів, визначення достатності формування резервів та розміру регулятивного капіталу. Регулятор остаточно визначить перехідний період для відновлення капіталу, в тому числі за підтримки акціонерів. У межах оцінки стійкості банків НБУ запровадив модель екстраполяції прогнозних даних активів і зобов'язань, які не будуть змінюватися три роки, окрім впливу курсових переоцінок або резервування [13].

Слід зазначити, ще до війни український банківський регулятор започаткував нагляд із використанням показників LCR_{вв}, LCR_{ів} і NSFR, що запропоновані в Базельських документах, замість нормативів Н4, Н5 та Н6, що існували десятиліттями до того. Методики для розрахунку зазначених показників були прийняті ще у 2017–2018 рр, але кілька років розрахунки нових для вітчизняних банків показників відбувалися в тестовому режимі. Ці методики наведено на рис. 8.

Із початком війни НБУ приймає низку постанов для регулювання діяльності банків у надзвичайних умовах. Так, 24.02.2022 р. прийняті Постанови № 18 та № 22, 25.02.2022 р. – Постанова № 23, а 23.03.2022 р. – № 59 та інші. Згодом до них вносяться численні зміни. Наприклад, у Постанові № 22 [14] описано новий порядок проведення тендерів з підтримання ліквідності банків та визначення параметрів операцій з рефінансування. У зв'язку із тимчасовим закриттям державних реєстрів заставу цінних паперів на користь Нацбанку дозволено було оформлювати без внесення відповідних відомостей про їх обтяження до Державного реєстру обтяжень рухомого майна. З метою забезпечення належного управління ризиками банкам також було рекомендовано здійснювати управління своєю ліквідністю з урахуванням положень постанови № 22 [14] та привести операції з рефінансування до вимог цієї постанови. Також нерівномірний розподіл ліквідності, значна частина якої зосереджена в банках із найбільшими обсягами вкладів фізичних осіб, уповільнює трансмісію через брак

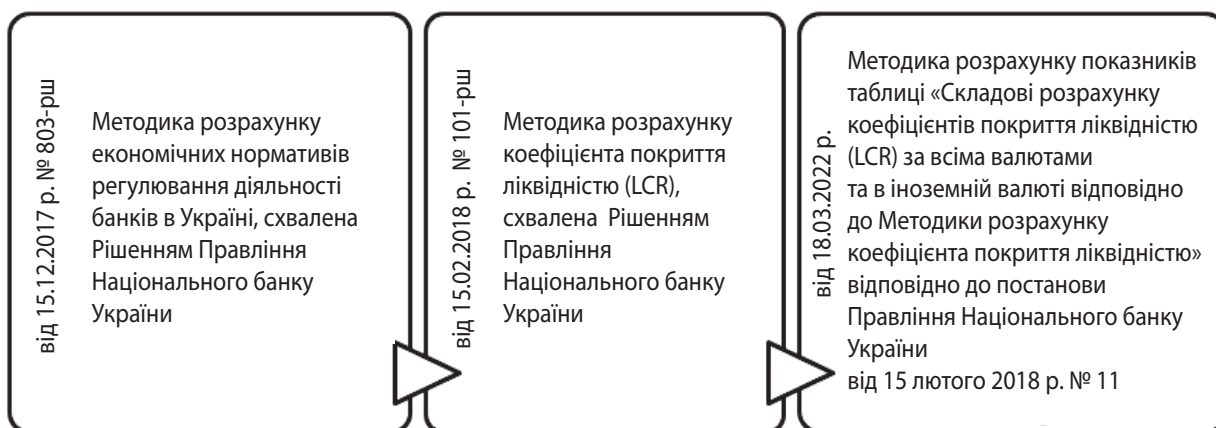

Рис. 8. Хронологія ключових нормативних документів НБУ для регулювання розрахунків показників ліквідності

Джерело: сформовано за [7–9].

стимулів до залучення нових коштів. Банки не мотивовані переглянути свою відсоткову політику саме на депозитному ринку. Якщо нічого не зміниться, Нацбанк буде змушений коригувати монетарну політику та вживатиме непопулярних заходів, щоб забезпечити фінансовий ринок від ризиків.

ВИСНОВКИ

Завдяки активним діям НБУ та підтримці банків на даний час ліквідність банківської системи загалом залишається високою, іноді – рекордною. Про це в тому числі свідчить динаміка залишків коштів на кореспондентських і транзитних рахунках банків. І ключову роль тут відіграли державні програми підтримки кредитування.

Нові кошти приходять до сектора переважно на поточні рахунки в державних банках. Водночас окремі малі банки відчувають брак ліквідності. Песимістичні, навіть панічні настрої населення та бізнесу, безумовно, не сприяють розвитку кредитування (розвиток відновлюватиметься лише із поживленням економіки). Підвищення облікової ставки зробило рефінансування НБУ доволі дорогим, одночасно підвищивши привабливість депозитного сертифіката (ДС) НБУ. Він фактично є альтернативним безризиковим інвестиційним інструментом. Використання ДС як способу вилучення гривні з обігу задля пригнічення інфляції може мати різкі та значні наслідки одразу після закінчення війни. Як тільки почнеться активна відбудова економіки і оживе кредитування та імпорт, гривня (яка вивільниться із ДС) у величезних обсягах потрапить в обіг, створюючи додатковий тиск на ціни та курс валют. Одним із напрямків зменшення зазначеного впливу ДС можуть стати дії зі стимулювання привабливості гривневих активів. Так, зближення готівкового та безготівкового курсів шляхом валютних «послаблень» (у т. ч. розширення можливостей банків продавати готівкову валюту) може привести до певного результату. Іншим варіантом зменшення цього ризику може стати «перетікання» коштів з рахунків до запитання в строкові інструменти. Але наразі банки не мають зацікавленості в заохоченні населення вкладати кошти в строкові депозити із відповідними процентами. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

- Гелетій Ю. У Нацбанку не вбачають ризиків для ліквідності банківської системи / Укрінформ. 21.07.2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3533956-u-nacbanku-ne-vbacaut-rizikiv-dla-likvidnosti-bankivskoi-sistemi.html>
- Голова НБУ Андрій Пишний: Досвід України – матеріал для підручників з антикризового управління і стимул для міжнародних структур / Лівий берег. 10.02.2023. URL: https://lb.ua/economics/2023/02/09/545347_golova_nbu_andriy_pishniy_dosvid.html
- Грудзевич У., Дребот Н. Аналіз ліквідності та прибутковості банківської системи України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-75>
- Данилишин Б. Високий рівень ліквідності банківської системи створює можливості для розвитку кредитування / Лівий берег. 01.03.2023. URL: https://lb.ua/blog/bogdan_danylysyn/547532_visokiy_riven_likvidnosti.html#:~:text=60%20млрд%20грн.-Високий%20рівень%20ліквідності%20банківської%20системи%20створює%20можливості%20для%20розвитку%20кредитування.-7-9%25
- Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні : затв. Постановою Правління Національного банку України від 28.08.2001 р. № 368. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0841-01#Text>
- Коваленко В. В. Регулювання ліквідності банків України: проблеми та перспективи. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 7. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2020.7.3>
- Методика розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні : схв. Рішенням Правління Національного банку України від 15.12.2017 р. № 803-рш. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr803500-17#n19434>
- Методика розрахунку коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) : схв. Рішенням Правління Національного банку України від 15.02.2018 р. № 101-рш (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr101500-18#Text>
- Методика розрахунку показників таблиці «Складові розрахунку коефіцієнтів покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами та в іноземній валюті відповідно до Методики розрахунку коефіцієнта покриття ліквідністю» відповідно до постанови Правління Національного банку України від 15 лютого 2018 року №11 (зі змінами):затв.Заст.ГоловиНБУвід18.03.2022р. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Method_tabl_LCR_Regulation_15022018_11-2022.pdf?v=4
- Операції НБУ з регулювання ліквідності банків / Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/liquidity>
- Основні принципи ефективного банківського нагляду (Основні Базельські принципи) Базельський Комітет з Банківського Нагляду. 2012. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Basel_Core_principles_2012.pdf
- Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах : затв. Постановою Правління Національного банку України від 11.06.2018 р. № 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#n16>
- Рішення Правління Національного банку України «Про внесення змін до Технічного завдання для здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України в 2023 році» від 01.09.2023 р. № 305-рш. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Decision_01092023_305-rsh
- Постанова Правління Національного банку України «Про особливості підтримання ліквідності банків у період дії воєнного стану» від 24.02.2022 р. № 22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0022500-22#Text>

15. Путінцева Т. В. Сутність ліквідності комерційних банків. *Вісник Університету банківської справи*. 2019. № 2–3 С. 73–80.
DOI: [https://doi.org/10.18371/2221-755x2-3\(35-36\)2019193937](https://doi.org/10.18371/2221-755x2-3(35-36)2019193937)
16. Ребрик Ю. С. Антикризове управління ліквідністю банку : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Суми, 2012. 268 с.
17. Рожкова К. Що втратив НБУ за часів Шевченка, стрес-тест для банків і що буде з гривнею / Незалежна асоціація банків України. 23.12.2022. URL: <https://nabu.ua/ua/katerina-rozhkova.html>
18. Серпенінова Ю. С. Фінансовий механізм управління ліквідністю банку : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Суми, 2010. 189 с.
19. Скільки заробили українські банки за 2022 рік / Delo.ua. URL: <https://delo.ua/banks/skilki-zarobili-ukrayinski-banki-za-2022-rik-410907/>
20. Шевченко К. Що робити з надлишковою ліквідністю банків / Лівий берег. 03.02.2023 р. URL: https://lb.ua/blog/kyrylo_shevchenko/544689_shcho_robiti_z_nadlishkovoyu_likvidnistyu.html
- Kovalenko, V. V. "Rehuliuвання likvidnosti bankiv Ukrainy: problemy ta perspektyvy" [Liquidity Regulation of Banks of Ukraine: Problems and Prospects]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, no. 7 (2020). DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2020.7.3>
[Legal Act of Ukraine] (2001). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0841-01#Text>
[Legal Act of Ukraine] (2017). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr803500-17#n19434>
[Legal Act of Ukraine] (2018). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr101500-18#Text>
[Legal Act of Ukraine] (2018). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#n16>
[Legal Act of Ukraine] (2022). https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Method_tabl_LCR_Regulation_15022018_11-2022.pdf?v=4
[Legal Act of Ukraine] (2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0022500-22#Text>
[Legal Act of Ukraine] (2023). https://bank.gov.ua/ua/legislation/Decision_01092023_305-rsh
"Operatsii NBU z rehuliuвання likvidnosti bankiv" [Operations of the NBU to Regulate Bank Liquidity]. *Ofitsiyni sait NBU*. <https://bank.gov.ua/ua/markets/liquidity>
"Osnovni pryntsyipy efektyvnoho bankivskoho nahliadu (Osnovni Bazelski pryntsyipy)" [Basic Principles of Effective Banking Supervision (Basic Basel Principles)]. *Bazelskyi Komitet z Bankivskoho Nahliadu*. 2012. https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Basel_Core_principles_2012.pdf
- Putintseva, T. V. "Sutnist likvidnosti komertsiiynkh bankiv" [The Essence of Liquidity of Commercial Banks]. *Visnyk Universytetu bankivskoi spravy*, no. 2-3C (2019): 73-80. DOI: [https://doi.org/10.18371/2221-755x2-3\(35-36\)2019193937](https://doi.org/10.18371/2221-755x2-3(35-36)2019193937)
- Rebryk, Yu. S. "Antykryzove upravlinnia likvidnistiu банку" [Anti-crisis Management of Bank Liquidity]: *dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.08*, 2012.
- Rozhkova, K. "Shcho vtratyv NBU za chasiv Shevchenka, stres-test dlia bankiv i shcho bude z hryvneiu" [What the NBU Lost During Shevchenko's Time, the Stress Test for Banks and What Will Happen to the Hryvnia]. *Nezalezhna asotsiatsiia bankiv Ukrainy*. December 23, 2022. <https://nabu.ua/ua/katerina-rozhkova.html>
- "Skilky zarobyly ukrainski banky za 2022 rik" [How Much Did Ukrainian Banks Earn in 2022]. *Delo.ua*. <https://delo.ua/banks/skilki-zarobili-ukrayinski-banki-za-2022-rik-410907/>
- Serpeninova, Yu. S. "Finansovyi mekhanizm upravlinnia likvidnistiu банку" [Financial Mechanism of Bank Liquidity Management]: *dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.08*, 2010.
- Shevchenko, K. "Shcho robyty z nadlyshkovoio likvidnistiu bankiv" [What to Do with Excess Liquidity of Banks]. *Livyi bereh*. February 03, 2023. https://lb.ua/blog/kyrylo_shevchenko/544689_shcho_robiti_z_nadlishkovoyu_likvidnistyu.html

REFERENCES

- Danylyshyn, B. "Vysokyi riven likvidnosti bankivskoi systemy stvoriuie mozhlyvosti dlia rozvytku kredyтування" [The High Level of Liquidity of the Banking System Creates Opportunities for the Development of Lending]. *Livyi bereh*. March 01, 2023. https://lb.ua/blog/bogdan_danylyshyn/547532_visokiy_riven_likvidnosti.html#:~:text=60%20млрд%20грн.-.Високий%20рівень%20ліквідності%20банківської%20системи%20створює%20можливості%20для%20розвитку%20кредитування.-7-9%25
- "Holova NBU Andrii Pishnyi: Dosvid Ukrainy - material dlia pidruchnykiv z antykryzovoho upravlinnia i stymul dlia mizhnarodnykh struktur" [Head of the National Bank of Ukraine Andriy Pishnyi: Ukraine's Experience Is Material for Anti-crisis Management Textbooks and an Incentive for International Structures]. *Livyi bereh*. February 10, 2023. https://lb.ua/economics/2023/02/09/545347_golova_nbu_andriy_pishnyi_dosvid.html
- Heletii, Yu. "U Natsbanku ne vbachaiut ryzykiv dlia likvidnosti bankivskoi systemy" [The National Bank Does Not See Any Risks to the Liquidity of the Banking System]. *Ukrinform*. July 21, 2022. <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3533956-u-nacbanku-ne-vbaca-rizikiv-dla-likvidnosti-bankivskoi-sistemi.html>
- Hrudzevych, U., and Drebot, N. "Analiz likvidnosti ta prybutkovosti bankivskoi systemy Ukrainy v umovakh voiennoho stanu" [Analysis of Liquidity and Profitability of the Banking System of Ukraine under Martial Law]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 48 (2023). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-75>